

BB???rətarixində? ?n qanlı? cinayətlərdən biri olan Xocal? soyqırımı?nın 27-ci ildönümü ilə? ?laqədar fevralın 26-da Bakıda ümumxalq yürüyüşü keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri yürüyüşə iştirak ediblər.

Paytaxtın Azadlıq meydanından Xətai rayonunda ucaldılmış abidəyə doğrudan da? ?kət? bəsləyən və on minlərlə insanın iştirak etdiyi ümumxalq yürüyüşünün məqsədi Xocalı faciəsi qurbanlarını xatirəsinə ehtiramla yad etmək, erməni faşistləri tərəfindən insanlara qarşı törədilmi? bu vəhşətə cinayəti yenidən dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmaqdır.

Ön səradə Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın olduqları ümumxalq yürüyüşünün iştirakçılarları qanlı günahsız qurbanlarını – xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilmə? uşaqların, qadınların və qocaqocaların portretlərini, 27 il əvvəl törədilmi? hadisələri nədənsə? ?tli? sənətləri? ?ks etdirən fotoşəkilləri, faciənin təqsirkarlarından cavab tələb etmə?k, onları cəzalandırmaq, bu soyqırımın beynəlxalq siyasi-hüquqi qiymət vermək barədə çağırışları və soyqırımı qurbanlarını adlarını, soyadlarını?ks olunduğu Azərbaycan, rus, ingilis dillərində plakatlara və transparentlərə tutmuşdular. Marrut boyunca yolların kənarlarındakı monitorlarda, binaların fasadlarında və eyvanlarında “Dünya Xocalı soyqırımına tanınmaladı!”; “Xocalıya ədalət!”, “Xocalı?n unutmamızı”, “Rədd olsun erməni faşizmi!”, “Xocalı – XX əsrin soyqırımı?”, “Cinayətkarlar cəzasız qalmayacaqlar!”, “Xocalı soyqırımı 27 il”, “Xocalı soyqırımı bəziyyətlə qarşı cinayətdir”, “Xocalı sözün bitdiyi yer”, “Viran edilən Xocalı yenidən dirçiləcək” və s. şüarlar nümayiş etdirilirdi.

Ümumxalq yürüyüş iştirakçıları nə həznli çöhrələrinə baxanda görünürdü ki, ötən 27 il Xocalı?n dinc sakinlərinin qanlı divan tutulması nədənsə? ?tli?rini yaddalardan silə bilməyib. Bircə gecədə yerli yekən edilmə? bu Azərbaycanın hələrinin adı? indi Xatın, Liditse və Sonqmi ilə qona? ?kilir.

Bütövlükdə bu ümumxalq yürüyüşü Azərbaycanın Xocalı soyqırımı ilə bəllə? apardığı geni?miqyaslı i?in növbəti mərhələsidir. Dünya Xocalı qırımı haqqında əsl həqiqəti bilməli, bəladə?m?lidir ki, XX əsrin sonunda bütün sivil bəziyyətin gözü qarşısında törədilmi? bu vəhşətli laqeydlilik, yuzlərlə dinc insanın ölümündə təqsirkar olanların cəzalandırılmaması belə faciələrin planetin hər bir nöqtəsində təkrarlanmasına gətirib çəxara bilər. Bu yürüyüş?m də Azərbaycan xalqının səx birliyini, onun öz i?hidlərinin xatirəsinə ehtiramı? i?alə?ndakı torpaqların azad olunması və ölkəmizin razi bütövlüyünün bərpası üçün ilndən gələni etmə?k ?zmini nümayiş etdirdi.

x x x

Xocalı soyqırımı qurbanlarını abidəsinin ətrafında fəxri qarovul dəstəsi və tər çiçəklər düzülmüşdü.

Prezident İlham Əliyev Xocalı soyqırımı abidəsinin önünə?klilə qoydu, faciə qurbanlarını xatirəsinə ehtiramla yad etdi.

Birinci vitse-prezident xanım Mehriban Əliyeva, Baş nazir Novruz Məmmədov, Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva, Arzu Əliyeva abidənin önünə tər güllər qoydular.

Dövlət və hökumət rəsmiləri, Milli Məclisin deputatları, nazirlər, komitə və ?irkətlərin rəhbərləri, diplomatik korpusun nümayəndələri, dini konfessiyaların başçıları, habelə qırından xilas ola bilmə? Xocalı sakinləri də abidənin önünə güllər düzdülər.

x x x

Ümumxalq yürüdündə Rusiyadan gələn nümayəndə heyəti də iştirak edirdi.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Rusiyadan gələn nümayəndə heyəti ilə görüşüb söhbət etdilər.

Heyətə Rusiya Federasiyası Dövlət Dumasının beynəlxalq əlaqələr üzrə komitəsinin sədr müavini, dünya şöhrətli idmançı Yrina Rodnina, Dövlət Dumasının təhlükəsizlik və korrupsiya əleyhinə komitəsinin birinci müavini Dmitri Savelyev, Dövlət Duması Federal Məclisinin ailə, qadın və uşaqların hüquqları üzrə komitəsinin sədr müavini Oksana Puşkina, Dövlət Dumasının dövlət təhlükəsizliyi və qanunvericilik üzrə komitəsinin birinci müavini Mixail Yemelyanov, Dövlət Dumasının deputatları Tatyana Sbizova, Denis Parfenov və Aleksey Juravlev, Rusiya Siyasi Tədqiqatlar İnstitutunun direktoru, Azərbaycanın dostları qrupunun əlaqələndiricisi, tanınmış politoloq Sergey Markov və həmin institutun MDB ölkələrinin departamentinin rəhbəri Aleksey Bəçkov, hərtərəfli ekspert, "Milli müdafiə" jurnalının baş redaktoru Qor. Korotçenko, rusiyalı yazıçı, rejissor Aleksandr Rusnak, Rusiya Hökuməti yanında Maliyyə Universitetinin sosiologiya və politologiya fakültəsinin dekanı Aleksandr Atilov daxildir.

Sonra Prezident İlham Əliyev Rusiyanın "Rossiya-24" kanalına müsahibə verdi.

X X X

Tarixi faktlar göstərir ki, 22li Azərbaycan torpaqlarında – indiki Ermənistanda, Dağlıq Qarabağ bölgəsində və onun ətrafındakı yeddi rayonunda yaşayan azərbaycanlılar erməni millətçiliyinin davamlı olaraq etnik təmizləmə, soyqırım və təcavüzkarlıq siyasətinin mürəkkəbləşdirici qollarıdır. Dövlət qanunvericilik və qanun pozuntuları, qanunvericilik üzrə komitəsinin birinci müavini Mixail Yemelyanov, Dövlət Dumasının deputatları Tatyana Sbizova, Denis Parfenov və Aleksey Juravlev, Rusiya Siyasi Tədqiqatlar İnstitutunun direktoru, Azərbaycanın dostları qrupunun əlaqələndiricisi, tanınmış politoloq Sergey Markov və həmin institutun MDB ölkələrinin departamentinin rəhbəri Aleksey Bəçkov, hərtərəfli ekspert, "Milli müdafiə" jurnalının baş redaktoru Qor. Korotçenko, rusiyalı yazıçı, rejissor Aleksandr Rusnak, Rusiya Hökuməti yanında Maliyyə Universitetinin sosiologiya və politologiya fakültəsinin dekanı Aleksandr Atilov daxildir.

SSR-nin süqutundan dərhal sonra isə yenidən yaranmış Ermənistan Respublikasının ilk addımları dövlət siyasəti və iqtisadiyyatı, zərərli təbii və Azərbaycan Respublikasına qarşı təcavüzkar müharibəni etməkdən ibarət oldu. Bütün bunların nəticəsində Azərbaycan Respublikası Braziliyinin təqribən beşdə biri ilə əlaqələndirildi, zərərli olunmuş torpaqlarda və Ermənistanın öz ərazisində bir milyondan artıq köklü azərbaycanlı etnik təmizləməyə məruz qaldı. Bu təcavüz zamanı mülki azərbaycanlı həlakətə qurban oldu, çoxsaylı müharibə insanları əleyhinə cinayətlər, qətl, soyqırım aktları törədildi. Bu cinayətlər görən mülkiyyətçi mülkədar təcavüzkarlara qarşı olan Ermənistan Respublikası daşınmaz.

Müharibənin gedişinin nəticələri şəhərlərdə Xocalı qətlərinin baş verdiyi oldu. Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsində yerləşən bu şəhərdə müharibədən əvvəl 7 min insan yaşayırdı. 1991-ci ilin oktyabrından sonra Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən tamamilə mühasirəyə alındı. 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gec kütləvi artilleriya zərbələrinin ardınca Ermənistan silahlı qüvvələri keçmiş SSR-nin 366-cı motoatçılar alayının köməyi ilə Xocalıya girdi. Qətlə etdilər. Qətlə qarşı Xocalıya darmadağın edən xüsusi amansız qətlə onun dinc əhalisinin soyqırımına törətdilər.

Bu müddətə soyqırım zamanı 613 nəfər, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq və 70 qoca xüsusi qəddarlıqla öldürüldü; 1275 insan sığınacaqda girov götürüldü; 700 nəfər mürəkkəbləşdirici. Onlardan 150 nəfərin, o cümlədən 68 qadın və 26 uşağın taleyi bu gündə də məlum deyil. Qətlə zamanı 487 nəfər müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri ilə bəzi hərbiçilərinin 8 ailəsi tamamilə məhv edilib, 130 uşaq valideynlərindən birini, 25 uşaq isə hər iki valideynini itirib. Həmin insanlar yalnız etnik mənası ilə deyil, həm də azərbaycanlı olduqlarına görə amansızcasına öldürüldü, qətlə qurban oldu. Qətlə qurban oldu. Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Xocalı şəhərinin itirilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan dövlətinə və vətəndaşlarına 170 milyon AB dollarından artıq ziyan vurulub.

Ermənistan tərəfindən Azərbaycan Respublikasına qarşı başlanan müharibənin səbəbləri və nəticələri üçün ümumi qiymətləndirilməsi, Xocalıdakı şəhərlərdə hadisələrin bütün mövcud faktları qəti şəkildə sübut edir ki, Azərbaycanın bu şəhərdə törədilməsi cinayətlər şəraitində və təsadüfi hərəkət deyil, Ermənistanın sistemli zorakılıq siyasətinin tərkib hissəsi olub. Xocalıdakı mülki insanlar nə məqsədyönlü qətlərinə, sadəcə azərbaycanlı olduqları üçün onları kütləvi məhvə yönəlmişdi. Beynəlxalq hüquqa görə belə hərəkətlər "soyqırım" anlayışına uyğundur.

v? dünya ictimaiyy?ti t?r?find?n bu cür tan?nmal?d?r.

Az?rbaycan Respublikas?na qar?? davam ed?n t?cavüz fonunda Erm?nistanda t?r?find?n tör?dilm? müharib?, insanl?q?leyhin? cinay?tl?r v? Xocal? soyq?r?m? insan hüquqlar? v? beyn?lxalq humanitar hüququn? xüsusi? 1949-cu il Cenevr? konvensiyalar?, Soyq?r?m? cinay?tinin qar??s?n?n al?nmas? v? c?zaland?r?lmas? haqq?nda Konvensiya, Mülki v? Siyasi Hüquqlar haqq?nda Beyn?lxalq Pakt, ?qtisadi, Sosial v? M?d?ni Hüquqlar haqq?nda Beyn?lxalq Pakt, ??g?nc?l?r? v? dig?r q?ddar, qeyri-insani, yaxud l?yaq?ti alçaldan davran?? v? c?za növl?rin? qar?? Konvensiya, ?rqi ayr?ayr?-seçkiliyini bütün formalar?n?n l?v? edilm?s? haqq?nda, beyn?lxalq Konvensiya, u?aq hüquqlar? haqq?nda Konvensiya v? a?nsan hüquqlar?n?n v?s?sazadlıqlar?nı müdafi?si haqq?nda Konvensiyan?nı ciddi?kild? pozulmas?d?r.

Xocal? haqq?nda h?qiq?tl?rin? dünyaya çatd?r?lmas?, bu faci?nin xalq?m?za qar?? soyq?r?m? akt? kimi t?tan?nmas? üçün Az?rbaycan dövl?ti bütün z?ruri add?mlar? at?r. Bu sah?d? m?qs?dyönlü f?aliyy?t ümummill? lider Heyd?r?liyev. Az?rbaycanda siyasi hakimiyy?t? qay?dandan sonra ba?lan?b. Ulu Önd?rin t???bbüsü il? Xocal? soyq?r?m?na siyasi-hüquqi qiym?t verilib, fevral?n 26-s? Xocal? Soyq?r?m? Günü elan edilib. 2008-ci ild? Heyd?r ?liyev ?liyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla ?liyevanın t???bbüsü il? ba?lanm??a "Xocal?ya ?dal?tlı" beyn?lxalq kampaniyas? bu istiqam?td? t?bli?at?ini daha da f?alla?d?r?b. Faci? il?a?laq?dar d?h?ttli faktlar bu kampaniya ç?rçiv?sind? apar?lan i?l?r say?sind? geni? beyn?lxalq ictimaiyy?t? çatd?r?l?b, planetin bütün gu??l?rind? milyonlarla insana erm?ni mill?tçil?rinin ?sl?simas?na b?l?d olub, bilibl?r ki, erm?nil? öz s?rs?m?deyalar?n? h?yata keçirm?k namain? heç n?d?n, h?tt?u?aqlar? bel? q?tl? yetirm?kd?n ç?kinmir?r. Xocal? soyq?r?m?n?n dünya miqyas?nda t?tan?d?lmas? istiqam?tind? apar?lan sistemli i?in n?tic?sidir ki, ?slam ?m?kda?l?q T??kilat? Parlament ?ttifaq?n?n, Meksika, Pakistan, Çexiya, Peru, Kolumbiya, Panama, Honduras, Sudan, Qvatemala v? Cibuti parlamentl?rinin müvafiq s?nd?l?rind? Xocal?da tör?dilm? kütl?vi q?tl?rin soyq?r?m? akt? oldu?u t?sdiq edilib. Rum?niya, Bosniya v? Herse Herseqovina, Serbiya, ?ordaniya, Sloveniya, ?otlandiya parlamentl?ri, el?c? d? AB?-?n 22 ?tat?n?n icra v? qanunvericilik orqanlar? Xocal? faci?sini q?tl?am kimi qiym?t?ndir?r?k q?tiyy?tl? pisl?yibl?r. Avropa ?nsan Haqlar? M?hkM?hk?m?si 2010-cu il 22 aprel tarixli q?rar?nda Xocal?n?n az?rbaycanl?lardan ibar?t mülki?halisinin q?tl? yetirilm?sinin "müharib? cinay?tl?ri v? ya insanl??a qar?? cinay?tl?r kimi qiym?t?ndiril? bil?n xüsusi? a??r?m?l?" oldu?unu mü?yy?n edib.

H?r il oldu?u kimi, bu il d? Heyd?r ?liyev Fondunun d?st?yi il? dünyanın müxt?lif ölk?l?rind? Xocal? soyq?r?m?n? qurbanlar?n?n xatir?sini anma m?rasıml?ri keçirilib. Bu aksiyalar?n t?tirakç?lar?na Fond t?r?find?n haz?rlanm??, Qaraba??n v? Erm?nistanda Az?rbaycan Da?l?q Qaraba? münaci??sinin tarixind?n b?hs ed?n materiallar, bukletl?r, fotoalbomlar v? kitablar paylan?l?b. Aksiyalar ç?rçiv?sind? erm?nil?rin v?h?ilil?rind?n b?hs ed?n s?n?dli filml?r nümunəyi? etdirilib, r?sm?s?rgil?ri t??kil olunub. Qarda? Türkiy?d?, AB?-da Almaniya, Avstriya, Belçika, Gürcüstanda, Hollandiyada v? dig?r ölk?l?rd? keçiril?n mitinql?r, an?m t?dbirl?ri, konfranslar, s?rgil?r, müsabiq?l?r ictimaiyy?t aras?nda böyük ?ks-s?da do?urub.

Xocal? soyq?r?m?n?n 27-ci ildönümü il? ?laq?dar Bak?da növb?ti ümumxalq yürü?ü dünya ictimaiyy?tin? bir mesaj?dır. Az?rbaycan öz torpaqlar?nda ikinci erm?ni dövl?tinin yarad?lmas?na imkan verm?y?c?k, ?razi büt?bütövlüyünü b?rpa ed?c?k. H?r k?s? ayd?n olmal?d?r ki, Xocal? soyq?r?m?n? tör?d?nl?rin c?zas?z qalmas?, münaci??nin nizama sal?nmamas? n?inki C?nubi Qafqaz regionunda h?m d? bütün dünyada sülh v? sabitlik üçün t?hlük?tör?dir. Bunu 2016-c? il aprel ay?n?n v?v?l?rind? c?bh? x?ttind? ba?vermi? hadis?l?n bir daha sübut edir. Erm?nistanda silahl? qüvv?l?ri növb?ti t?xribatlara ?l ataraq, c?bh? x?tti boyunca yerl???n ya?ay?? m?nt?q?l?rini güclü at??? tutdular. Az?rbaycan Silahl? Qüvv?l?ri dinc sakinl?rin t?hlük?sizliyini t?min etm?k üçün cavab t?dbirl?ri görm?y? m?cbur oldu. Geni?miqyaslı h?rb? ?m?liyyatlar n?tic?sind? Az?rbaycan torpaqlar?n?n bir hiss?sini i?alç?lardan t?nt?mizl?di. Xalq?m?z?n, dövl?timizin, ordumuzun mübariz? ?zminin yenilm?zliyini t?sdiq ed?n 2016-c? ilin 12 aprel döyü?l?ri v? öt?n ilin may?nda Naxçevan ?m?liyyat? sübut etdi ki, torpaqlar?m?z ya?? dü?m?nd?n azad edil?c?k, ??hidl?rimizin qan? yerd? qalmayacaq.

x x x

Bütün gün ?rzind? Xocal? soyq?r?m? qurbanlar?n?n abid?si önün? insan ax?n? davam etdi. On minl?rl? insanı soyq?r?m? abid?sini ziyar?t etdi. Abid?nin önün? t?r ç?ç?kl?r qoyuldu, ??hidl?rin ruhuna dualar oxundu.

